

Medus ražošanas iespējas un izaicinājumi Latvijā

Rolands Feldmanis
LLKA valdes priekšsēdētājs

Latvijā darbojas vairāki tūkstoši bitenieku, kuri veido stabilu medus nozares pamatu. Medus ražošana ir unikāla lauksaimniecības joma, kur galvenās izmaksas veido roku darbs, nevis izejvielas. Taču nozarei draud būtiski riski, kas saistīti ar negodprātīgu ražošanu – proti, medus viltošanu, izmantojot cukuru un piedevas. Šāda prakse grauj patērētāju uzticību un apdraud īsto medus ražotāju konkurētspēju.

Medus cenas svārstības ietekmē nozares dinamiku – augstas cenas piesaista spekulatīvus ražotājus, savukārt zemās cenas dod iespēju īstajiem biteniekiem palielināt pārdošanas apjomus. Tomēr, ja patērētājs saskaras ar nekvalitatīvu medu, viņš var zaudēt interesi par šo produktu kopumā.

Lielveikalu politika, kas balstās uz zemākajām piegādes cenām un stabilitāti, bieži dod priekšroku lielajiem ražotājiem. Tas apgrūtina mazo piegādātāju iespējas iekļūt tirgū, lai gan tie piedāvā unikālu vietējo garšu. Medus garša Latvijā atšķiras pa reģioniem un medus ievākšanas sezonām, un tas ir resurss, ko vajadzētu izcelt.

Latvijā medus ražošanas apjoms pārsniedz vietējo patēriņu – tiek saražoti vairāki tūkstoši tonnu, bet patēriņš ir vairākas reizes mazāks. Kooperatīvi, piemēram, “Kurland Honey”, “Siguldas Medus” un “Medotava”, apvieno amatierus un profesionāļus, nodrošinot kvalitāti, apjomu un piegādes laiku. Tie ir būtiski spēlētāji, lai attīstītu eksportspējas.

Lai palielinātu medus eksporta apjomu uz Eiropu, nepieciešams atbalstīt profesionālos ražotājus – ar zināšanām, pieredzi un piekļuvi tirgiem. Latvijai ir priekšrocības – sena dravinieku kultūra un unikāls viršu medus, kas ir gan eksporta potenciāls, gan iespēja bagātināt vietējo uzturu.

Svarīgi ir arī izglītēt sabiedrību – ieviest medus lietošanu skolās, veicinot bērnu garšas izjūtu un paradumu maiņu. Medus nozare nav tikai par medu – tajā ietilpst arī bišu maize, vasks, ārstnieciskie līdzekļi un citi produkti ar pievienoto vērtību.

Organizēta medus ražošana ļauj profesionāli darboties pat tiem, kuriem nav daudz bišu saimju – tas var būt daļlaika darbs, kas veicina nodarbinātību un produktivitāti.

Lai stiprinātu lauksaimniecības konkurētspēju, ir būtiski attīstīt vietējo pārstrādi un nodrošināt pārtikas piegāžu nepārtrauktību, ne tikai fokusējoties uz eksportu.

Latvijā darbojas aptuveni 3 500 dravinieku, kas kopumā uztur vairāk nekā 100 000 bišu saimju. Vidējā raža no vienas saimes labvēlīgos apstākļos sasniedz 30 kg, kas kopumā veido aptuveni 3 000 tonnas medus gadā. Šis apjoms būtiski pārsniedz vietējo patēriņu, kas nozīmē, ka Latvijai ir potenciāls būtiski kāpināt medus eksportu, īpaši uz Eiropas tirgiem.

Šajā kontekstā Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijai ir stratēģiska loma – apvienojot ražotājus, nodrošinot kvalitāti, apjomus un piegādes stabilitāti. Kooperatīvi kā “Kurland Honey”, “Siguldas Medus” un “Medotava” ir būtiski spēlētāji, kas var veicināt nozares izaugsmi, eksportspēju un vietējās produkcijas konkurētspēju. **LI**

Tiesībpratības mērījums 2025

Iedzīvotāji visumā labi informēti par savām tiesībām, taču valsts sniegtajai informācijai jābūt vieglākā valodā

Labi informēti par savām tiesībām ir 61% Latvijas iedzīvotāju, taču vairāk nekā puse (52%) norāda, ka valsts sniegtā informācija par tiesību aktiem varētu būt vieglāk saprotama. Pirmajā Latvijas Tiesībpratības mērījumā secināts – skalā no 4 līdz 16 Latvijas iedzīvotāju tiesībpratības rādītājs ir tikai nedaudz zem viduspunkta – 9,97 punkti.

Pētījumā “Latvijas iedzīvotāju Tiesībpratības mērījums 2025” noskaidrots, ka iedzīvotāju tiesībpratības pašvērtējumu galvenokārt ietekmē izglītības un ienākumu līmenis, praktiskā pieredze juridisku jautājumu kārtošānā, kā arī informācijas avotu izvēle.

Augstāka izpratne konstatēta darba tiesību jautājumos, strādājot ar līgumiem, gadījumos, kad jākārt mantojumu tiesības; vājāka – zināšanās par bērnu tiesībām, personas datu aizsardzību un rīcību krīzes situācijās,

Kā augstas savas zināšanas iedzīvotāji novērtē darba tiesību jautājumos, kur 60% respondenti izvēlējās atbildi “augstas” vai “ļoti augstas”.

Mērījuma rezultāti norāda uz zemāku pētījuma dalībnieku vērtējumu savām zināšanām par bērnu tiesībām, tai skaitā uzturīdzekļu un aprūpes jautājumiem. Tikai 35% respondentu savas zināšanas par bērnu tiesībām vērtē kā labas. Mērījuma dalībnieku, kuri audzina bērnus, pašvērtējums ko-

pumā ir augstāks (50%).

Jautājot iedzīvotājiem par viņu informētību, vai zina, ka atsevišķām sabiedrības grupām ir iespēja saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, 64% atbildēja noliedzoši, bet 33% sacīja, ka ir informēti.

Kopumā iedzīvotāji vērtēja savas zināšanas tādās tiesību jomās kā darba tiesības; rīcību darbā ar ikdienas līgumiem; mantojuma tiesības; īpašuma tiesību jautājumi; sociālie un sociālās apdrošināšanas pabalsti; saskarsme ar valsts un pašvaldību lēmumiem un tiesībām pārstāvēt lēmumus; bērnu tiesībām, aprūpi un uzturīdzekļu jautājumiem; tiesvedības jautājumiem; personu datu aizsardzību un parādu piedziņu.

Tieslietu ministre Inese Lībiņa-Egnere: “Iedzīvotāju tiesībpratība ir viens no mūsu demokrātijas un tiesiskuma stūrakmeņiem – zinot un izprotot savas tiesības, cilvēki spēj veiksmīgāk tās aizstāvēt. Šodienas pētījuma rezultāti ir iedrošinoši – vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju savas zināšanas vērtē kā labas. Vienlaikus ir vieta izaugsmei – tādēļ ir svarīgi, ka valsts turpina nodrošināt saprotamu, viegli atrodamu un uzticamu informāciju ikvienam. Tas ir īpaši noteicoši brīdī, kad droši informācijas avoti ir visvairāk nepieciešami – lai cilvēki savus juridiskos problēmjasautājumus varētu risināt savlaicīgi un neiestātos smagas sekas. Latvijas Vēstneša platformas un resursi ir nozīmīgs instruments, lai ikviens varētu orientēties tiesiskajā vidē un stiprināt savu spēju izmantot savas tiesības pilnvērtīgi.”

Ieva Viļuma, oficiālā izdevēja “Latvijas Vēstnesis” valdes locekle: “Pētījuma dalībnieki tika lūgti novērtēt arī savas zināšanas, kā vajadzības gadījumā rīkoties desmit ikdienišķās dzīves situācijās, kas saistītas, piemēram, ar darba tiesībām, personas datu aizsardzību, tiesībām uz sociālo atbalstu u. c. jautājumiem. Lai gan iedzīvotāju tiesībpratības mērījuma vidējais rādītājs ir samērā augsts, redzam, ka ir būtiskas atšķirības tajā, kā iedzīvotāji vērtē savas zināšanas dažādās tiesību jomās. Tādējādi šī pētījuma rezultāti sniedz vērtīgu ieskatu, kāda veida informācijai jāpievērš papildu uzmanība, veidojot iedzīvotāju tiesībpratībai noderīgu saturu “Latvijas Vēstneša” informatīvajā platformā. Saprotama valsts informācija veicina iedzīvotāju uzticēšanos valsts pārvaldībai, savukārt informēti iedzīvotāji veido noturīgu sabiedrību. Latvijas iedzīvotāju augstā uzticēšanās oficiālajiem avotiem, t. sk. “Latvijas Vēstneša” platformu, ir mūsu lielākā prioritāte.”